

Verootmoediging

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over Augustinus' existentiële ervaringen. Deze ervaringen waren voor hem onderdeel van zijn geloofsdoorbraak.
Bronvermelding	Proos, J.P. (2010) Verootmoediging. In: Aan de slag met Augustinus, Bronnen van inspiratie - deel 2 (pp. 66-68) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hart
Plaatsingsdatum	2010
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Inspirerende ervaringen, bevindelijk

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevend*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 16 Verootmoediging

Augustinus beschrijft in de *Confessiones* hoe de verhalen over mensen die zich onvoorwaardelijk overgaven aan de dienst van God een grote indruk op hem maakten. Hij zag deze verhalen als een spiegel waarin hij zichzelf vergeleek met de monniken en kluzenaars.

In de oudheid gaf bijna niemand zo'n uitvoerige beschrijving van wat er in zijn binnenste leefde. Juist dat existentiële, dat bevindelijke element, bij Augustinus heeft veel mensen in alle eeuwen geboid. Is het omdat Augustinus een stukje herkenning oproept?

De weg tot het licht en de zekerheid van de Augustijner monnik Maarten Luther is een soortgelijke zoektocht. Daarom kan dit verhaal nog steeds belangrijk zijn voor de zoektocht van de moderne mens.

VII Augustinus schaamt zich diep bij het horen van Ponticianus' verhaal.

Dit verhaalde Ponticianus. Gij echter, o Heere, wendde mij onder zijn woorden om tot mijzelf en nam mij weg van achter mijn eigen rug, waar ik mij geplaatst had, omdat ik niet op mezelf wilde letten, en Gij stelde mij voor mijn eigen aangezicht, opdat ik zou zien, hoe onooglijk ik was, hoe mismaakt en vuil, bezoedeld en vol zweren. En ik zag het en huiverde, maar er was niets, waarheen ik mezelf kon ontvluchten. En trachtte ik de blik van mezelf af te wenden, dan was hij aan het verhalen, wat hij verhaalde, en Gij stelde mij weer tegenover mijzelf en drong mij op aan mijn eigen aanblik, opdat ik mijn onge-rechtigheid zou vinden en haten. Ik kende haar, maar ik ontveinsde mij haar, berustte in haar en vergat haar.

Maar hoe vuriger ik hen beminde, van wie ik hoorde, hoe ze door heilrijke gemoedsverandering zich geheel aan U ter genezing hadden overgegeven, met des te groter verfoeiing haatte ik toen mijzelf, wanneer ik mij met hen vergeleek. Immers vele jaren waren met mij heen gevloten - wel ongeveer twaalf - sinds ik in het negentiende jaar mijns levens door het lezen van Cicero's Hortensius was opgewekt tot de studie van de wijsheid, en altijd door stelde ik het uit, om met minachting van aards geluk mijn tijd te wijden aan het zoeken van die wijsheid, welker opsporing alleen reeds, om niet eens te spreken

van haar bezit, te stellen was zelfs boven gevonden schatten en koninkrijken van de aarde en lichamelijke genietingen, die men voor 't grijpen heeft. Maar ik, die als jongeling zeer ellendig was, en nog ellendiger juist in het begin van mij jongelingsjaren, had U ook om kuisheid gebeden en gezegd: "Geef mij kuisheid en zelfbeheersing, maar nu nog niet." Want ik vreesde, dat Gij mij terstond zou verhoren en terstond zou genezen van de ziekte van de begeerte en ik wilde liever dat die verzadigd werd dan uitgedoofd. En ik had kwade wegen bewandeld in goddeloos bijgeloof, wel niet met vaste overtuiging, maar toch zo, dat ik het stelde boven het andere, dat ik niet met vroom gemoed zocht, maar vijandig bestreed.

En ik had gemeend, dat ik daarom van dag tot dag het uitstelde, om met verachting van de verwachting van deze wereld U alleen te volgen, omdat zich niets zeker aan mij voordeed, waarnaar ik mijn koers kon richten. En de dag was gekomen, waarop ik mij in mijn naaktheid zag en mijn geweten in mij toeschreeuwde: "Waar is mijn tong? Gij zei immers, dat gij wegens de onzekerheid omtrent de waarheid de last van de ijdelheid niet wilde afwerpen? Zie, nu is zij zeker en nog drukt die last u, en vleugelen groeien aan de vrije schouderen van hen, die noch zich zo met zoeken afgetobd hebben, noch tien jaren en langer over die dingen hebben nagedacht." Zo knaagde het in mijn binnenste en ik werd hevig ontroerd door verschrikkelijke schaamte, toen Ponticianus zulke dingen vertelde. Toen nu het gesprek geëindigd was en de zaak, waarvoor hij gekomen was, afgedaan, ging hij weg, en keerde ik tot mijzelf in. Wat al heb ik niet bij mezelf gezegd? Met welke zweepslagen van de gedachten heb ik niet mijn ziel gegeseld, opdat zij mij zou volgen in mijn poging om achter U te gaan? En zij verzette zich, zij weigerde, maar zij verontschuldigde zich niet. Alle betogen waren vernietigd en overwonnen: slechts een sprakeloze angst was gebleven en als de dood vreesde zij het te worden losgemaakt van de stroom van de gewoonte, door welke zij ten dode wegteerde.

Vragen:

1. In hoeverre is het lezen van iemands existentiële ervaringen inspirerend voor ons? Zijn er voorbeelden van mensen of gebeurtenissen die voor ons van groot belang waren?
2. Hoe kun je in het onderwijs gebruikmaken van bijzondere erva-

ringen van iemand? Hoe leg je de link naar de belevingswereld van de kinderen?

3. Augustinus beschrijft zijn ervaringen op een bijzonder geladen manier. Hoe komt zo'n beschrijving op ons over?
4. Deze ervaringen waren voor Augustinus onderdeel van zijn geloofsdoorbraak. Kun je zeggen dat deze ervaringen een voorbeeld zijn van wat ieder meemaakt die christen wordt?
5. De uitspraak van Augustinus 'geef mij kuisheid en zelfbeheersing, maar nu nog niet' getuigt van een innerlijke tweestrijd. Wat voor strijd zou dat zijn? Is die strijd ook voor gelovigen een onderdeel van het geloofsleven? Herken je de inconsequentie van zijn gebed ook in je eigen leven?